

Трећини запослених у Србији ускраћена су радна права или права из социјалног осигурања, четвртина је финансијски и материјално угрожена, док је чак половина радника једина особа у домаћинству која има посао, истиче у разговору за портал Н1 председник УГС “Независност“ Зоран Стојиљковић.

“Ако бисмо том броју додали и незапослене који активно траже посао, односно прихватају и повремене и привремене послове и волонтирање, запослене и пензионере који морају да своје недовољне приходе допуњују радом у сивој економији, збир би био и изнад моје изјаве о милионској маси прекарних радника, због које сам толико нападан“, наглашава Стојиљковић.

Како каже, расте број и учешће запослених у прекарним облицима рада, пре свега радника запослених на одређено време и на привременим и повременим пословима, односно рањиве запослености.

“Такозвано флексибилно ангажовање радника је заправо средство за смањење трошкова рада, повећање конкурентности и езоповски речено – олакшано управљање људским ресурсима. Оно што ти ‘услови’ успевају да створе јесу прекарни радници.

Могло би се речи да је данас, попут високопрограмираног уређаја, у току стварање бескрајно прилагодљивог, безидентитетног МПЗ радника са којим можете шта год пожелите“, сликовито објашњава саговорник портала Н1.

Таква врста несигурности, наставља Стојиљковић, карактеристична је како за све дуготрајно незапослене и за тражење посла обесхрабрене раднике, тако и за мало плаћене и за радно место уплашене раднике.

“Социолог Срећко Михаиловић би рекао да погађа све – од надничара до новинара. Притом је све видљивија ‘интернхип генерацион’, дакле стажисти, волонтери који могу и годинама да раде бесплатно или за минималну надокнаду. Посебан, актуелни пример су радници на интернету. Крајње индикативна је изјава да је пре интернета заиста било тешко наћи некога да вам ради десет минута и затим га отпустити. Али са интернет технологијом можете да га нађете, мало платите, а затим га више никада не видите и не размишљате о њему“, наводи лидер УГС „Независност“.

Решавање проблема прекарних радника Стојиљковић види у превођењу прекарног рада и запослених у зону достојанственог рада.

“Достојанствени рад је супротно прекарном раду – уговорен, у сваком погледу безбедан и пристојно и на време плаћен рад. Наравно и са правом на синдикално организовање, преговарање и штрајк. Мисија синдиката који то заиста јесу је да права и заштиту интереса прошире са запослених на све радно ангажоване“, појашњава наш саговорник.

Стојиљковић наводи да синдикати и организације за заштиту права радника посебно указују на слабости “флексибилних“ законских института уговора о делу, уговора о привременим и и повременим пословима, уговора о стручном оспособљавању или стручној пракси, уговора о раду преко студентске или омладинске задруге.

“Постоје три начина да се сузбије та пракса која води до даљег ширења прекарности. Најпре кроз јачи инспекцијски надзор, затим кроз измену самих законских решења у правцу ограничавања могућности коришћења и злоупотреба флексибилних института и, најзад, кроз дефинисање максималног удела часова рада у укупном фонду рада запослених који послодавци могу да обезбеде кроз флексибилне уговоре“, закључује

саговорник портала Н1.

У супротном, упозорава Стојиљковић, прекаризација представља одличну основу за дуготрајно опстајање и доминацију популизма на политичком тлу Србије.

Шта је прекарни рад и на шта се односи

Председник УГС “Независност“ Зоран Стојиљковић објашњава да прекарни рад, прекаријат и прекаризација као процес представљају концепте који су у академску и друштвену јавност ушли у 21. веку.

“Појам долази од латинске речи прецариус у значењу неизвесно, угрожено, опасно или зависно од милости другог. Заправо, ради се о кованици која се односи на животне околности у којима дуготрајна несигурност, нестабилност и непредвидљивост угрожавају ментално и материјално благостање људи. Прекарна запосленост се повезује са своје четири димензије – временском (неизвесност трајања посла), организационом (ограничена контрола над послом), социјалном (ограничена социјална заштита) и економском (неадекватност прихода)“, наглашава Стојиљковић.

РЗС: Више од 160.000 радника без плаћеног одмора

У Србији 114.000 запослених нема пензијско осигурање, док је 115.900 радника без здравственог осигурања, показује Анкета о радној снази за 2020. годину Републичког завода за статистику (РЗС).

Према подацима које је објавио РЗС, без права на плаћено боловање је 154.200 запослених, а чак 161.600 радника нема право на плаћени годишњи одмор.

(Н1)

